

ТЕРЕХОВ Д. С.

к. е. н., доцент
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

АРТЕМЧУК К. Д.

магістрант
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

ОБГРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто основні напрямки підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. Запропоновано можливі шляхи підвищення ефективності використання вітчизняними товаровиробниками основних фондів та акцентовано увагу на необхідності удосконалення існуючих управлінських систем як головного елементу організаційної структури промислового підприємства, що відповідає за кінцеві результати його господарської діяльності.

Ключові слова: ефективність, промислове підприємство, основні засоби, оборотні кошти, трудові ресурси.

ТЕРЕХОВ Д. С.

к. э. н., доцент
ЧВУЗ «Хмельницький економічний університет»

АРТЕМЧУК К. Д.

магістрант
ЧВУЗ «Хмельницький економічний університет»

ОБОСНОВАНИЕ ПУТЕЙ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ ФОНДОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассмотрены основные направления повышения эффективности хозяйственной деятельности предприятия. Предложены возможные пути повышения эффективности использования отечественными товаропроизводителями основных фондов и акцентировано внимание на необходимости совершенствования существующих систем управления как главного элемента организационной структуры промышленного предприятия, отвечающего за итоговые результаты его хозяйственной деятельности.

Ключевые слова: эффективность, промышленное предприятие, ресурсы предприятия, основные средства, оборотные средства, трудовые ресурсы.

TEREKHOV D. S.

candidate of economic sciences, associate professor
PIHE "Khmelnyskyi Economical University"

ARTEMCHUK K. D.

master's degree student
PHEI "Khmelnyskyi Economical University"

GROUND OF PROVIDING WAYS OF THE EFFECTIVE USE OF ENTERPRISE'S BASIC ASSETS

The main directions of improving the efficiency of the entity activity are described in this article. The possible ways to improve the efficiency of usage of basic assets by domestic producers are suggested and the need to improve the existing control systems, as the principal element of the organizational structure of the industrial enterprise, which is in charge of the final results of its economic activity, is stressed.

Keywords: efficiency, industrial enterprise, enterprise resources, fixed assets, working capital, workforce.

dsterekhov@gmail.com

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання, нестачі фінансових ресурсів, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання, а також враховуючи високий

рівень морального й фізичного зносу обладнання підприємств, як ніколи, постає проблема найбільш раціонального та ефективного використання їх основних фондів.

Тому актуальною проблемою є визначення ефективності використання основних засобів виробництва з урахуванням оцінки їх технічного стану, використання та виявлення резервів їх підвищення, а також виявлення найбільш важливих чинників, які впливають на зміну рівня використання основних фондів суб'єктами господарювання.

Аналіз останніх наукових досліджень. Методологічним фундаментом здійснення дослідження даної тематики стали праці науковців різних напрямів. Дослідженню актуальних проблем покращення використання основних фондів присвячено роботи В.А. Ткаченка, Е. Тарасенко, А. Поддєрьогіної, Я. Манівчука, С. Мочерного, В.П. Вихрущ, І.В. Тирпак, В.О. Оваденко та інших.

Мета роботи. Метою цієї статті є визначення ознак ефективного використання основних фондів, розкриття змісту та сучасних підходів до ефективності їх використання, визначення та надання характеристики основним чинникам, резервам та шляхам підвищення ефективності використання основних фондів.

Основна частина. Від оснащеності підприємства основними засобами й ефективного їх використання, передусім від ефективного використання основних виробничих засобів, вирішальною мірою залежить обсяг виробництва товарів і послуг та пов'язані з ним кінцеві результати діяльності підприємства.

Головною ознакою підвищення рівня ефективного використання основних фондів того чи іншого підприємства є зростання обсягу виробництва продукції чи надання послуг. Успішне функціонування основних фондів та виробничих потужностей залежить від того, якою мірою реалізуються екстенсивні та інтенсивні фактори кращого їх використання.

Важливим показником використання основних засобів є фондовіддача – зі збільшенням фондовіддачі підвищується ефективність використання основних засобів.

Фондовіддача являє собою один з основних факторів, які визначають обсяг продукції підприємства, тому необхідно детально проаналізувати, які фактори, в свою чергу, впливають на неї [4]. Причому треба мати на увазі, що показник фондовіддачі вкрай складний, на нього впливає безліч факторів, значна частина їх між собою пов'язані і супідрядні (наприклад, трудомісткість продукції і виробіток продукції за одиницю часу роботи устаткування, додержання нормативних термінів перебування устаткування у ремонтах і на техобслуговуванні, коефіцієнт змінності роботи устаткування тощо).

Важливо вибрати такі фактори, які, по-перше, прямо пов'язані з рівнем фондовіддачі і характеризують її як з точки зору екстенсивного завантаження (завантаження за часом) знярядь праці, так і з точки зору інтенсивності їх використання, а також з погляду їх вартості, що склалася на ринку, адже фондовіддача є вартісним показником (рис. 1). По-друге, набір таких факторів має містити параметри, які мають кількісну визначеність і можуть бути взяті з даних бухгалтерського і управлінського обліку.

Підвищення ефективності використання основних виробничих засобів, безпосередньо на даному підприємстві можна здійснити за рахунок підвищення змінності будівництва.

Один з важливих напрямків підвищення змінності роботи транспортних засобів є усунення їх надлишку на підприємствах.

Складність полягає в тому, що техніка, яка використовується лише 3-4 год в зміну, не можна реалізувати або передати іншому підприємству – вона необхідна виробництву. Водночас неефективне використання такого обладнання не дозволить йому протягом терміну служби перенести вартість на продукцію, що викличе значну недоамортизацію, яка вплине на економічні показники підприємства. Для усунення відносного надлишку основних засобів можна, по-перше, змінити їх структуру шляхом реалізації або списання застарілих машин і механізмів; придбати нові машини і, підвищуючи тим самим загальну продуктивність, більш повно завантажити всю техніку, по-друге, провести кооперування підприємств з використанням виробничих потужностей.

Ще один шлях підвищення коефіцієнта змінності – розширення мережі організацій прокату обладнання, машин і механізмів, та інших елементів основних засобів. Для

поліпшення ефективності використання основних засобів підприємству необхідно позбутися від старої техніки, тим самим завантажити більш нову і рентабельну.

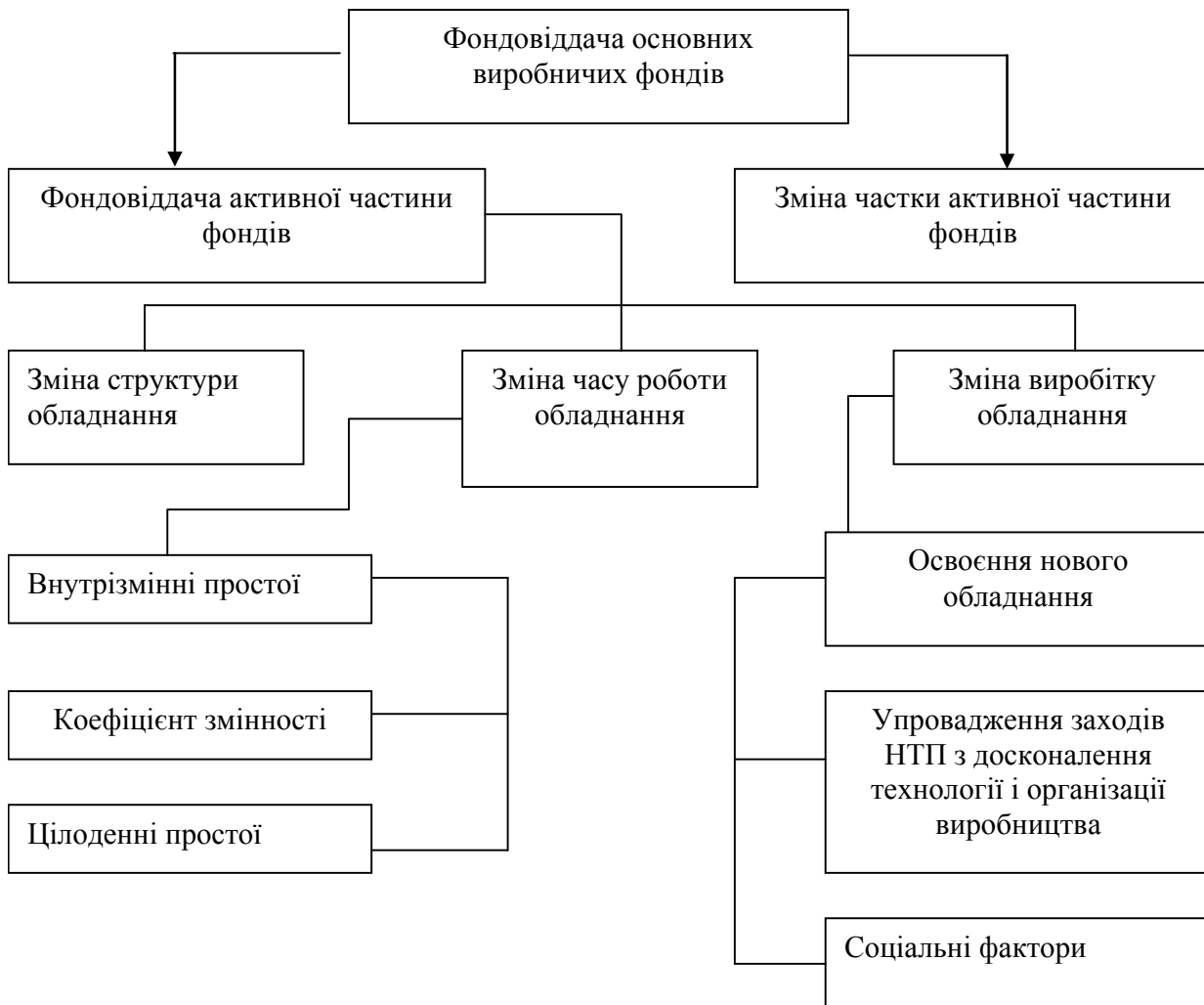

Рис. 1. Фактори впливу на фондовіддачу основних виробничих фондів

Зниження внутрішньозмінних простоїв також відіграє вагомую роль. Головні причини внутрішньозмінних простоїв техніки – низький рівень організації виробництва, незабезпеченість робочих місць матеріалами, механізмами, деталями; несправність і позаплановий ремонт обладнання; недостатня кількість робітників [1]. Для зменшення внутрішніх простоїв необхідно, насамперед, поліпшити облік і контроль роботи обладнання, ширше застосовувати різні системи механізованого та автоматизованого обліку роботи верстатів і машин.

На скорочення внутрішніх простоїв машин і устаткування впливають вдосконалення ремонтного обслуговування верстатного парку та матеріально-технічного постачання, поліпшення планування та диспетчеризації, підвищення трудової дисципліни робітників.

В даний час так само гостро постає проблема відсутності обсягів робіт для організацій, помилки в проектах виконання робіт (ППР). Щоб згладити ці проблеми керівникам організації, необхідно більш ретельно і вміло планувати роботи, шукати замовників, швидко і ефективно вирішувати проблеми, пов'язані з помилками в ППР.

Таким чином, рішенням практично всіх проблем є введення нової, більш удосконаленої техніки. Але тут теж є свої проблеми – де взяти грошей? Є кілька варіантів вирішення: залучення інвесторів; кредитування; лізинг; більш ефективно власних активів.

Лізинг є найбільш вигідним способом придбання устаткування в порівнянні з прямим кредитуванням або купівлею обладнання за рахунок власних коштів [3].

Для збільшення часу роботи обладнання необхідно ліквідувати надпланові простої обладнання за рахунок його поточного обслуговування, підвищення якості ремонтів, покращення організації та планування виробництва і матеріально-технічного обслуговування виробництва; скоротити тривалість планових ремонтів з одночасним підвищенням їх якості шляхом впровадження передових методів ремонту, широкого використання деталей та вузлів, які виготовляються на спеціалізованих заводах, чіткої організації ремонту; скоротити витрати робочого часу на підготовчо-заклучні та допоміжні операції, підвищити змінність роботи, якщо це доцільно за умовами виробництва в даній галузі промисловості; можливо повніше використовувати парк обладнання; підвищити інтенсивність використання обладнання.

Більш повне використання основних виробничих фондів досягається за рахунок вводу в дію невстановленого обладнання, реалізації надлишкового обладнання, більш повного використання виробничих площ. В ряді випадків виробничі потужності на підприємствах і в народному господарстві недостатньо пов'язані кількісно і якісно; одних потужностей надлишок, других – недолік, наприклад, до потужних тракторів не випускаються відповідні плуги, возики тощо. Більш повному використанні основних фондів сприяє також збільшення в їх складі ваги активних фондів – засобів праці, що безпосередньо створюють продукцію [2].

Технічне вдосконалення основних виробничих фондів припускає використання прогресивних технологічних процесів, застосування більш ефективних технічних рішень, модернізацію обладнання, реконструкцію підприємств на базі нової техніки та технології, розвиток раціоналізаторського руху. Реконструкція підприємств в наш час – основне направлення розвитку виробництва. В ряді держав протягом більше двох десятиріч не будують нові підприємства; виробництво розвивається за рахунок того, що достатньо часто змінюється «начинка» підприємств – техніка та технологія. Реконструкція в порівнянні з новим будівництвом забезпечує економію капітальних вкладень (частина засобів праці).

Значний економічний ефект може принести скорочення строків служби засобів праці, більш швидка зміна їх новою технікою та технологією. Це дозволяє швидше впровадити у виробництво досягнення НТП, скоротити витрати на ремонт, час, що витрачається на очікування ремонту та ремонт, підвищити за рахунок цього фондівіддачу та продуктивність праці. Нова техніка забезпечує більш високу якість продукції, ритмічність виробництва, скорочення об'єму капітальних ремонтів. Однак прискорення зміни засобів праці потребує значне збільшення об'єму виробництва в першому підрозділі, перш за все, в машинобудуванні, витрат енергії, збільшує екологічне навантаження. Воно потребує збільшення витрат на перенавчання робітників. Зменшує потребу в основних виробничих фондах використання вторинної сировини. Кращому їх використанні сприяє організація чіткого обліку, контролю, аналіз використання, нормування та інші міри організаційно-економічного характеру.

Висновки. Таким чином, основними шляхами ефективного використання основних фондів є наступні:

- своєчасне введення в дію нового обладнання та транспортних засобів;
- своєчасний ремонт основних фондів;
- недопущення наявності невстановленого та непрацюючого обладнання;
- оптимізація складу та площ окремих груп приміщень (приміщення обслуговування, службові та побутові приміщення, технічні приміщення) підприємства;
- підвищення технічної оснащеності підприємства обладнанням та збільшення частки активної частини основних фондів;
- підвищення ефективності використання обладнання за рахунок збільшення коефіцієнта змінності;
- раціональне складання графіків змінності торгово-виробничого персоналу підприємства у відповідності з потоком покупців тощо;
- задача основних фондів, що простоюють в оренду. Щодо цього досліджуване підприємство має вільні площі – складські приміщення, які на даний момент часу не

використовуються. Здача їх в оренду дала б підприємству можливість отримати додатковий дохід.

Список використаних джерел

1. Олійник Т. Інтенсифікація відтворення основних засобів аграрного виробництва / Т. Олійник // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 2(10). – С. 61–65.

2. Череп А.В. Ефективність використання основних фондів підприємства / А.В. Череп, А.А. Клименко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 6. – С. 212–215.

3. Чорна І.О. Ефективність використання виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення / І.О. Чорна // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 2. – С. 212–216.

4. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.І. Шваб. – К. : Каравела, 2007. – 584 с.
